

DISPUTATIO JURIDICA,

Ad Tit. 1. Lib. XXII. Pand.

*De Usuris, et Fructibus, et Causis, et omnibus
Accessionibus, et Mora.*

QUAM,

FAVENTE NUMINE,

Ex auctoritate clarissimi ac consultissimi VIRI,

D. ROBERTI DUNDAS

DE ARNISTON,

Inclytæ Facultatis Juridicæ Decani ;

NEC NON

Ex ejusdem FACULTATIS consensu et decreto,
pro ADVOCATI munere consequendo,
publicæ disquisitioni subjicit

ADAMUS FERGUSSON *Auct. & Resp.*

Ad diem 20 Decembris 1755, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

In Ædibus HAMILTON, BALFOUR. & NEILL.

M,DCC,LV.

Decembris 9. 1755.

Imprimatur,

ARCH. MURRAY.

Jo. DALRYMPLE.

NOBILISSIMO AC ILLUSTRISSIMO

J O A N N I

COMITI DE HYNDFORD,

VICECOMITI INGLESBURY ET GRANGE,

DOMINO CARMICHAEL DE CARMICHAEL,

ANTIQUISSIMI ORDINIS SANCTI ANDREAE EQUITI,

COMITATUS DE LANERK PRAEFECTO,

UNI E PRO CERIBUS AD POLITIAM SCOTIAE CURANDAM CONSTITUTIS,

AUGUSTISSIMO MAGNAE BRITANNIAE REGI

A CUBICULO,

EIDEMQUE A SECRETIS CONSILIIS;

PUBLICIS LEGATIONIBUS

AD DIVERSOS EUROPAE PRINCIPES

SUMMO CUM HONORE ET DIGNITATE FUNCTO;

Disputationem hanc Juridicam

OBSERVANTIAE SUAE ET OBSEQUII MONUMENTUM

D. D. C. Q.

ADAMUS FERGUSSON.

NOTICE TO THE PUBLIC

Disputatio

AD THEATRO REGIO DE GRANGE

DOMINGO CARLOS DE GRANGE

AD THEATRO REGIO DE GRANGE

AD THEATRO REGIO DE GRANGE

AD THEATRO REGIO DE GRANGE

AD THEATRO REGIO DE GRANGE

AD THEATRO REGIO DE GRANGE

AD THEATRO REGIO DE GRANGE

AD THEATRO REGIO DE GRANGE

AD THEATRO REGIO DE GRANGE

AD THEATRO REGIO DE GRANGE

AD THEATRO REGIO DE GRANGE

AD THEATRO REGIO DE GRANGE

Disputatio Juridica,

Ad Tit. 1. Lib. XXII. Pand.

*De Usuris, et Fructibus, et Causis, et omnibus
accessionibus, et mora.*

P R O O E M I U M.

OMNIBUS fere contractibus in superioribus digestorum libris plene tractatis et expositis, juris civilis compositores, in hoc titulo, de quibusdam omnium contractuum accessoriis agunt: inter quae merito primum occupant locum Usurae; quippe quae tantopere negotiis humanis sunt implicitae, et ad commercium tam necessariae, ut, illis sublati, hoc ne subsistere quidem posse videatur. Qua de causa, omnium latissime de iis agunt Jurisconsulti: caetera quae indigitat tituli rubrica magis perfunctorie attingentes; quippe, de quibus doctrina, per omnes jurisprudentiae partes dispersa, e quamplurimis aliis locis hauriri potest. Denique, quia obligatio ad usuras, in quibusdam casibus, ex sola mora inducatur; sub finem tituli, tanquam ad doctrinam de usuris intelligendam apprime necessaria, quaedam de mora in genere adjiciuntur.

USURAE vero definiri possunt, *Incrementum pecuniae vel fructuum, pro usu sortis, creditori in eodem genere a debitore praestandum.* Quo incremento, quantumvis a juris canonici interpretibus exagitato, nihil justius, nec principiis aequitatis convenientius: nec enim debitorem pecunia creditoris gratis frui, et inde commodum capere, nec creditorem re sua sine causa carere, admittit aequalitas in omnibus contractibus observanda; nec certe magis obligatur quis, pecuniae, quam domus aut agri, aut alius cujuscunque rei, gratuitum usum praebere.

A

T H E S I S

T H E S I S I.

PRAESTANTUR vero usurae, vel vi conventionis, vel ex sola mora; five, ut loquitur J. C. Papinianus, vel in obligatione, vel in officio judicis, consistunt, *l. 58. pr. D. ad S. C. Trebel.* et quidem, ex sola mora, officio judicis irrogantur in contractibus bonae fidei, *l. 32. § 2. D. b. t. l. 2. C. depos.* est enim constitutum in bonae fidei judiciis, quod ad usuras attinet, ut tantundem possit officium arbitri, quantum stipulatio, *l. 24. D. depos. l. 7. D. de neg. gest.*

Et quoniam conventio, vel pacto, vel intercedente stipulatione, iniri potest; pactum autem, ex principiis juris civilis, obligationem producat, tantum si contractui bonae fidei in continenti adjiciatur, *l. 7. § 5. D. de pact.* inde sequitur ut, ex pacto de usuris in initio contractus *b. f.* interposito, actio oriatur: non vero, si ex intervallo ineatur, *l. 26. § 1. D. depos. l. 5. C. de pact. inter empt. et vend.* Pactum autem, contractui stricti juris quodcumque adjunctum, nullam actionem producit: ibi enim omnino requiritur stipulatio, *l. 24. D. de praescr. verb.* solutae tamen ex tali pacto usurae neque ut indebitae repetuntur, neque in sortem accepto ferendae sunt, *l. 3. C. b. t.* repetenti enim obstaret exceptio pacti, *l. 64. D. de cond. ind.*

T H E S I S II.

USURAS in judiciis stricti juris sine vinculo stipulationis peti non posse dictum est; usque adeo ut, ex eo quod aliquando ex consensu praestitae sunt, obligatio non constituatur, nisi placitis stipulatio intercefferit, *l. 7. C. b. t.* Sunt tamen quidam casus, quibus singulari ratione placuit, usuras in *f. j.* judiciis etiam ex nudo pacto deberi. Tali privilegio civitates uti, auctor est Paulus in *l. 30. D. b. t.* Frumenti quoque vel hordei mutuo dati accessio- nem, etiam ex nudo pacto praestandam esse, rescripsit Imp. Alexander, *l. 12. C. b. t.* idemque jus in foenore nautico, et in caeteris conventionibus ei similibus, obtinere docent, *l. 5. pr. § 1. l. 7. D. de foen. naut.* Postremo, id argentariis indulgit Justinianus, ut usurae ipsis etiam sine stipulatione praeberentur, *Nov. 136. cap. 4.* Actio personalis ex testamento, quamvis proprie sit stricti juris, *l. 6. D. de*

de in lit. jur. hoc cum actionibus bonae fidei commune habet, quod in ea, post moram, usurae debentur, *l. 3. § 4. l. 34. D. b. t.* Principum demum constitutionibus est introductum, ut dotis promissae post biennium usurae trientes, rei judicatae post quatuor menses usurae centesimae, ipso jure, sine ulla conventionione, currerent, *l. ult. § 2. C. de jur. dot. l. 2. C. de usur. rei jud.* Et fisco, quanquam ipse, nisi in privati locum succedat, usuras nunquam praestet, sine distinctione usuras semisses ex mora deberi, etiam jure Pandectarum obtinuit; usque adeo ut si debitores, qui minores semissibus praestabant usuras, fisci esse inciperent, postquam ad fiscum transibant, semisses cogentur praestare, *l. 17. § 5. 6. l. 43. D. b. t.* Hisce casibus exceptis, omnino valet regula, *Usuras in contractibus stricti juris, nisi in stipulationem deductas, peti non posse.*

T H E S I S III.

EX eo quod usurae pro usu sortis praestantur inferebant juris-consulti Romani illicitas esse usuras usurarum, *l. 26. § 1. D. de cond. ind. l. 27. D. de re jud.* usque adeo ut usuras usurarum exigentibus, infamiae macula irrogaretur, *l. 20. C. ex quib. caus. inf. irrog.* Quam prohibitionem ita extendit Imp. Justinianus, ut nullo modo liceret cuicumque usuras praeteriti temporis vel futuri in sortem redigere, et earum iterum usuras ab eodem debitore stipulari, *l. 28. C. b. t.* Immo, ad omnem anatocismum tollendum tam sollicitus erat Justinianus, ut quamvis secundum principia juris civilis obligatio litis contestatione et condemnatione secuta, novari intelligatur, et in novam obligationem nempe judicati transire, adeoque usurae, ex prior obligatione in condemnationem deductae in unam summam cum sorte redigantur, nollet tamen harum usurarum usuras exigi, sed solummodo sortis, *l. 3. C. de usur. rei jud.*

T H E S I S IV.

ROMANI in singulos menses usuras stipulari solebant, ut e variis locis juris civilis apparet, *l. 40. D. de reb. cred. l. 26. § 1. D. de pos. l. 90. D. de V. O.* unde facile intelligitur quid sit usura centesima; quando scilicet, e centum nummis creditis, unus, singulis mensibus, et ita duodecim, singulis annis, usurae nomine solvebantur; quae ita dicebatur quia centesimo mense sortem exaequabat.

Hanc

Hanc usuram centesimam, ut assem seu totum, considerabant, eamque in duodecim uncias dividebant : hinc *USURA UNCIARIA*, *l. 47. § 4. D. de adm. tut.* quando, pro centum creditis nummis, duodecima pars unius singulis mensibus, unus nummus annuatim redderetur. *SEXTANTES USURAE*, quando, pro centum creditis, sexta pars unius singulis mensibus, bini nummi singulis annis redderentur. *QUADRANTES*, seu quarta pars centesimae, *l. ult. pr. C. de pet. haered.* cum centum crediti, singulis mensibus, unius nummi quartam partem, singulis annis, nummos ternos redderent : unde quae sint usurae trientes, quincunces, et deinceps, facile apparet.

T H E S I S V.

NON unus tamen semper mansit legitimus usurarum modus ; sed varias variis temporibus mutationes subivit : eo vero tandem res devenit, ut usurae usque ad centesimam exigi permetterentur, *l. 1. 2. cod. Theod. de usur.* Hinc usura centesima legitima dicitur, *l. 8. C. si cert. pet.* eademque per gravissimam in *l. 7. § 8. D. de adm. tut. et l. 38. D. de neg. gest.* intelligitur : et hunc modum, ne quidem iudici in *b. f. judiciis*, egredi licebat, *l. 1. D. b. t.* Periculum vero quod sustinet creditor, causa erat cur, pro pecunia trajectitia, in infinitum usuras pacisci liceret, *Paul Sent. lib. 2. tit. 14. § 3.* ut et, in oleo et quibuscunque fructibus mutuo datis, incerti pretii ratio additamenta usurarum ejusdem materiae, suasit admitti, *l. 23. C. b. t.* Postremo vero Imp. Justinianus super usurarum quantitate generalem emisit sanctionem ; non omnibus eandem quantitatem stipulari permittens, sed varie, pro varia hominum conditione, usurarum modum definiens : viris enim illustribus usque ad tertiam partem centesimae, iis vero qui aliquam licitam negotiationem gererent usque ad bessim centesimae, foenus nauticum stipulantibus usque ad centesimam, caeteris autem omnibus dimidium tantummodo centesimae, usurarum nomine, stipulari permisit, *l. 26. § 1. C. b. t.* Quodcunque vero ullo in casu supra modum promissum est, pro non adjecto habetur, *l. 20. 29. D. b. t.* solutum, sorti imputatur : si autem fors ante fuerit soluta, usurae supra legitimum modum solutae, quasi indebitae condicuntur. *l. 26. pr. D. de cond. ind.*

T H E S I S

T H E S I S VI.

QUONIAM autem usurae pro usu fortis praestantur, extincta obligatione ad sortem solvendam extinguere quoque obligationem ad usuras in futurum praestandas necesse est; cum enim principalis causa non subsistat, plerumque ne ea quidem quae sequuntur locum habent, ut ait Paulus, *l. 178. D. de R. I.* nec refert quomodo extinguatur obligatio principalis, utrum solutione, an compensatione, *l. 11. 12. D. de comp.* an voluntaria novatione, *l. 18. D. de nov.* Novatione autem quae litis contestatione inducitur cursus usurarum non sistitur, *l. 25. D. b. t.* haec de usuris futuris. Quod ad usuras vero praeteritas attinet, distinguendum utrum ex stipulatione, an ex mora debeantur; si enim ex stipulatione, quia eo casu duae sunt obligationes, fortis altera, altera usurarum, nihil prohibet quominus una sublata altera maneat, *l. 75. § 9. D. de V. O.* in usuris autem quae officio judicis addici solent aliter obtinet; si enim iudex reum in sortem tantum damnaverit, et usuras omiserit, pro his solis actio non potest institui, non enim hoc casu duae sunt actiones, sed una; ex qua condemnatione facta iterata actio, rei judicatae exceptione repellitur, *l. 4. C. depos.* principali quoque obligatione per praescriptionem sublata, ne ulla actio de usuris aut fructibus praeteriti temporis moveri posset, Justinianus sanxit, *l. 26. pr. C. b. t.* denique quia unusquisque juri suo renunciare potest, vel expresse, vel tacite usuras in totum, vel pro parte posse remitti dubitari nequit, *l. 13. 17. § 1. D. l. 5. C. b. t.* Postremo, usuras sortem adaequantem ultra non currere placuit, adeo ut nec ulterius in stipulatum deduci possent, *l. 26. § 1. D. de cond. ind.* Ad quam summam conficiendam particulares etiam solutiones in computationem veniunt post *Nov. 121. cap. 2.*

T H E S I S VII.

FRUCTUS comprehendunt quidquid e re nascitur, et quidquid inde percipitur, *l. 9. pr. D. de usufr.* et in actionibus bonae fidei debentur a tempore morae, *l. 3. pr. D. b. t.* in actionibus stricti juris a lite contestata, *l. 38. § 7. D. b. t.* et hoc fundamento nititur, quod scribit Paulus *l. 10. D. b. t.* partum post litem contestatam editum restituere possessorem debere, quem non deberet restituere, si cum mater peteretur jam natus fuisset, nisi

B

specialiter

specialiter et pro hoc actum esset: sed si id actione *f. j.* petatur quod ante actoris fuit, ut in condictitione indebiti, causa non secuta, interdicto unde vi et similibus fit, omnes fructus etiam ante litis contestationem percepti una cum re ipsa restituendi sunt, *l. 38. D. b. t.*

ACCESSIONES sunt omnia quae rei nostrae quomodocunque accedunt; et semper id cui accedunt sequuntur. Causa demum, quae caeteras omnes accessiones comprehendit, est omnis rei qualitas et utilitas, quae ejus occasione percipi posset; adeoque illud omne continet quod habiturus fuisset actor, si res petita tempore morae, aut litis contestandae restituta fuisset, *l. 20. D. de rei vind. l. 31. D. de reb. cred.*

THE S I S VIII.

MORA est, *Debiti justo tempore solvendi, vel accipiendi, frustranea cessatio.* Mora enim non solum a parte debitoris intelligitur, qui debitum justo tempore non solvit, sed et a parte creditoris, qui debitum justo tempore non accipit, *l. 37. D. Mand.* Oportet vero ut frustranea sit cessatio, *l. 3. § 4. D. b. t.* Non enim omne, quod differendi causa optima ratione fit, morae adnumerandum: quid enim si justa exceptione tutus sit debitor, vel justa ex causa ad judicium provocavit? *l. 21. 22. 24. pr. D. b. t.* adeoque an mora facta intelligatur, necne, magis facti esse quam juris rescripsit D. Pius, *l. 32. pr. D. b. t.* Quamvis vero regulariter, ut mora fiat, requiratur interpellatio justo loco et tempore facta, *l. 38. pr. D. b. t.* aliquando tamen, etiam sine interpellatione, in re moram esse decerni solet, si forte non exstat qui conveniatur, *l. 23. § 1. D. b. t.* vel solutio in diem concipiatur. *l. 12. C. de contr. et commit. stip.* fisco denique hoc privilegium competere, ut tardius ei solventes, sine interpellatione, in mora esse intelligantur, auctor est Paulus, *l. 17. § 5. D. b. t.* quod et in minoribus recipi suasit minoris aetatis favor, *l. 3. C. ex quib. caus. in integr. rest. necess. non est.* Sed quia mora regulariter, nisi interpellatione precedente, non intelligatur; hinc, hisce casibus, aliquando mora abesse dicitur, *l. 1. § 1. l. 17. § 4. D. b. t.*

THE S I S

T H E S I S IX.

USURAS et fructus a tempore morae in *b. f.* judiciis, deberi supra dictum: praeterea, is qui in mora est alicujus rei solvendae, ejus periculum sustinet donec solvatur, *l. 39 D. de solut.* adeoque ei perit, nisi eodem modo apud creditorem fuisset peritura, *l. 14, § 1. D. de pos.* Mora autem posterior semper nocet, *l. 17. D. de per. et com. rei vend.* si enim creditor debitorem interpellaverit, et is non solverit, postea, illo offerente, creditor non acceperit, superior mora a posteriore extinguitur, *l. 91. § 3. D. de V. O.* certe enim doli mali exceptio nocebit ei qui pecuniam oblatam accipere noluit, *l. 73. § 2. D. eod.* modo lis non fuerit contestata, *l. 84. D. de V. O.* nec jus alteri quaesitum inde fiat deterius, *l. 23. D. de O. et A.* denique quia unusquisque juri pro se introducto renunciare potest, moram vel expresse vel tacite posse remitti certum est, *l. 32. § 1. D. b. t. l. 8. pr. D. de nov.*

A N N E X A.

A N N E X A.

I.

IN stricti juris judiciis, Usurae, nisi in stipulationem deductae, ne quidem a lite contestata debentur.

II.

Usuris sine certa quantitate promissis legitimae debentur.

III.

In hereditatis petitione veniunt Usurae fructuum ante litem contestatam perceptorum.

IV.

Bonae fidei possessor fructus omnes tam naturales quam industriales percipiendo suos facit.

V.

Ob moram rei non augetur obligatio fidejussoris.

VI.

Dolus, dans causam contractui bonae fidei, eum reddit ipso jure nullum.

VII.

In emptorem hereditatis non transit jus accrescendi.

VIII.

Furi offerendi debiti, luendique pignoris, longissimo tempore praescribitur.

F I N I S.

A N N E X A .

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE FIRST

BY

JOHN BURNET

ESQ.

OF LINCOLN'S INN

IN TWO VOLUMES

LONDON

Printed by J. Sturges, at the

Printers, in the Strand